

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2022.4.40>

WPŁYW I AKTUALIZACJA ORGANIZACJI SPOŁECZNYCH W DZIEDZINIE BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO UKRAINY

Tetiana Bieloshapka

*aspirant Katedry Samorządu Terytorialnego i Rozwoju Terytoriów Edukacyjno-Naukowego Instytutu
Służby Publicznej i Zarządzania gu „Politechnika Odeska” (Odessa, Ukraina); główny specjalista
Państwowej Agencji Melioracji i Rybołówstwa Ukrainy (Kijów, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0002-2103-0730

tatyanapatrol@gmail.com

Adnotacja. Rozważono kwestię wpływu organizacji społecznych w dziedzinie bezpieczeństwa ekologicznego Ukrainy. Zbadano działalność i strukturę organizacji publicznych prowadzących publiczną administrację w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego. Przeanalizowano ramy regulacyjne i prawne oraz prace naukowców, w których badano problemy współczesnego stanu organizacji publicznych w zarządzaniu publicznym w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego. Zauważono potrzebę ekologizacji administracji publicznej i podkreślono ważne kierunki, zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym. Nacisk kładziony jest na znaczenie kształtowania świadomości ekologicznej społeczeństwa jako przesłanki dalszego zrównoważonego rozwoju terytoriów i państwa. Znakiem jego realiów jest ekologizacja systemu administracji publicznej, która według czołowych naukowców ma trwałą tendencję do pogłębiania się w celu zmiany podstawowych relacji podmiotowo-przedmiotowych i wpływów w mechanizmach administracji publicznej w czasach współczesnych.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, bezpieczeństwo środowiskowe, zarządzanie zasobami przyrody, ekologizacja, ochrona środowiska, polityka środowiskowa, organizacje pożytku publicznego.

INFLUENCE AND ACTUALIZATION OF PUBLIC ORGANIZATIONS IN THE FIELD OF ENVIRONMENTAL SAFETY OF UKRAINE

Tetiana Bieloshapka

*Postgraduate Student at ESI of Public Service and Administration
Odesa Polytechnic National University (Odesa, Ukraine);
Chief Specialist, State Agency of Fisheries of Ukraine (Kyiv, Ukraine)*

ORCID: 0000-0002-2103-0730

tatyanapatrol@gmail.com

Abstract. The issue of the influence of public organizations in the field of environmental safety is considered of Ukraine. The activity and structure of public organizations that carry out public management in the field of environmental safety have been studied. The regulatory and legal framework and the works of scientists were analyzed, where the issues of the current state of public organizations in public management in the field of environmental safety were investigated. The need for environmentalization of public administration is emphasized and its important directions are highlighted both at the regional and local levels. Attention is focused on the relevance of the formation of environmental awareness of society as a prerequisite for further sustainable development of territories and the state. A sign of its realities is the greening of the public administration system, which, according to leading scientists, has a steady tendency to deepen in order to change the main subject-object relations and influences in the mechanisms of modern state administration.

Key words: public administration, environmental safety, nature management, environmental protection, environmental policy, public organizations.

ВПЛИВ ТА АКТУАЛІЗАЦІЯ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Тетяна Белошапка

*аспірант кафедри місцевого самоврядування та розвитку територій
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління ДУ «Одеська політехніка»,
(Одеса, Україна); головний спеціаліст Державного агентства меліорації
та рибного господарства України (Київ, Україна)*

ORCID ID: 0000-0002-2103-0730

tatyanapatrol@gmail.com

Анотація. Розглянуто питання впливу громадських організацій в сфері екологічної безпеки України. Досліджено діяльність та структуру громадських організацій, які здійснюють публічне управління в сфері екологічної безпеки. Проаналізовано нормативно-правову базу та праці науковців, де досліджувалися питання сучасного ста-

ну громадських організацій в публічному управлінні у сфері екологічної безпеки. Наголошується на необхідності екологізації публічного управління та висвітлюються його важливі напрями як на регіональному, так і на місцевому рівнях. Акцентовано увагу на актуальності формування екологічної свідомості суспільства як передумови подальшого сталого розвитку територій і держави. Ознакою її реалії є екологізація системи публічного управління, яка, на думку провідних науковців, має стійку тенденцію до поглиблення з метою зміни основних суб'єкт-об'єктних відносин і впливів у механізмах державного управління сучасності.

Ключові слова: публічне управління, екологічна безпека, природокористування, екологізація, охорона природного середовища, екологічна політика, громадські організації.

Вступ. На сучасному етапі розвитку України забезпечення сталого природокористування та охорони навколишнього середовища є одним із найважливіших завдань держави та суспільства.

Високий рівень вимог до політики в екологічній сфері визначається значимістю питань безпечного середовища. Безконтрольність процесів у цій сфері може мати серйозні ризики та незворотні наслідки для різних соціальних груп, держави загалом. Універсальні для більшості країн загрози, пов'язані з ядерною зброєю, природними ресурсами, техногенними катастрофами, кліматичними змінами, війною та інше, диктують потребу поглибленої співпраці України з міжнародними екологічними інститутами, приєднання до відповідних міждержавних та громадських ініціатив.

Основна частина. З розвитком економіки техногенне навантаження на навколишнє природне середовище постійно збільшується. Актуальним є і буде питання впливу суспільства безпосередньо на стан та якість довкілля. Одним з найефективніших способів для небайдужого громадянина впливати на вирішення екологічних проблем – це участь у громадських екологічних організаціях. Робота екологічних природоохоронних організацій спрямована на розширення природоохоронної діяльності в суспільстві, на усвідомлення і активне вирішення громадськістю проблем довкілля (Напрями розвитку..., сайт).

В Україні на сьогоднішній день представлені глобальні міжнародні екологічні організації, метою яких є досягнути прийняття рішень у розв'язанні глобальних екологічних проблем, в тому числі шляхом привернення до них уваги громадськості і влади. У світі існує значна кількість міжнародних екологічних організацій, які проводять різні наукові дослідження, зокрема, щодо впливу діяльності людини на клімат, атмосферу, гідросферу, ґрунти, рослинність і тваринний світ, передбачення землетрусів і цунамій, роботи в галузі біологічних та генетичних наслідків забруднення навколишнього середовища. Переважно діяльність таких організацій надто перетинається у різних аспектах збереження й відтворення природи.

Матеріали і методи досліджень. Використано метод аналізу – аналіз літературних джерел.

Результати та їх обговорення. Автор надає перелік деяких міжнародних громадських організацій, що зробили великий внесок у екологічну безпеку нашої планети:

- Всесвітня організація захисту тварин (ВТЗТ) (англ. World Society for the Protection of Animals (WSPA)) міжнародна некомерційна зооохисна організація, що діє більш ніж у 150 країнах світу й об'єднує понад 900 організацій. У ВТЗТ 13 офісів, розташованих в Австралії, Бразилії, Канаді, Колумбії, Коста-Риці, Данії, Німеччині, Нідерландах, Новій Зеландії, Танзанії, Таїланді, США та Великій Британії, головний офіс ВТЗТ – у Лондоні (World Animal Protection..., сайт).

- Всесвітній фонд дикої природи (ВФДП) (англ. World Wide Fund for Nature, до 1986 р. – Всесвітній фонд дикої природи (англ. World Wildlife Fund (WWF)) – міжнародна неурядова організація, що займається збереженням природи, дослідженнями та відновленням природного середовища. Офіційна назва організації була змінена з World Wildlife Fund на World Wide Fund for Nature, проте попередня назва залишається офіційною в багатьох країнах (Екологічні організації..., сайт; Statement by WWF-Ukraine..., сайт).

Це найбільша незалежна природоохоронна організація у світі, що здійснює понад 1200 екологічних проєктів, привертаючи увагу мільйонів людей до проблем охорони довкілля і їхнього рішення. Організація існує на добровільних внесках, приблизно 9 % її бюджету поступає від приватних пожертв.

Місія WWF – запобігання наростаючій деградації природного середовища планети і досягненні гармонії людини і природи. Головна мета – збереження біологічної різноманітності Землі. Символ Всесвітнього фонду природи – гігантська панда.

Проєкти WWF, які реалізовані в Україні:

1. Щорічна міжнародна акція Година Землі, що відбувається у березні.

2. WWF Дунайсько-Карпатська програма була заснована у 1998 році. Її мета – сприяти збереженню, відновленню екосистем, гармонійному співіснуванню людини і природи та координувати діяльність WWF у країнах Дунаю та Карпатського регіону: Україні, Молдові, Румунії, Болгарії, Сербії, Словаччині, Чехії та Словенії.

Пріоритетні напрямки програми: стале управління лісами, охорона водно-болотних угідь та пралісів, збереження популяцій великих хижих ссавців (вовк, рись, ведмідь) та осетрових, екологічна освіта та зміни клімату. WWF активно працює з законодавчими питаннями на національному рівні та рівні Європейського Союзу.

Дунайсько-Карпатська програма WWF є важливим скеровуючим агентом в області покращення стану навколишнього середовища в регіоні та активно співпрацює з міжнародними партнерами, місцевими урядами та іншими зацікавленими сторонами.

Беручи до уваги те, що більшість країн регіону увійшли чи збираються увійти у Євросоюз найближчим часом, робота Дунай-Карпатської програми WWF багато у чому фокусується на розвитку та впровадженні політики та законодавства Євросоюзу.

3. Кампанія «Подаруй дереву колечко!». Протягом даної кампанії WWF просить українців збирати паперову продукцію та здавати її у пункти прийому макулатури. А потім надсилати представництву результати своєї роботи – тобто, скільки кілограмів макулатури було здано на переробку. На сайті WWF розміщено перелік офіційних пунктів прийому макулатури, а також форму, яку можна заповнити для звітності про зібрану паперову продукцію.

4. «Цеглинка для майбутнього». Проект передбачає побудову Екоцентру. Це модерна освітня платформа, мета якої показати людям сталий спосіб життя. В центрі були представлені прості побутові рішення та сучасні «зелені» технології, екологічні ігри та інтерактивні елементи, проводимуться відкриті освітні та інформаційні заходи. Кожен міг прийти в Екоцентр, що працював у Національному ботанічному саду ім. Гришка, та безкоштовно отримати цікавий досвід та інформацію про природні процеси, сталий розвиток, енергоефективність у побуті і господарстві та багато іншого.

5. Підтримка природоохоронних територій в Україні. Метою проекту є покращення ефективності управління природоохоронних територій та збереження їх екологічних цінностей, таких як: Природний заповідник «Горгани», Карпатський біосферний заповідник, Карпатський національний природний парк, Національний природний парк «Синевир», Ужанський національний природний парк, Верховинський національний природний парк, Вишницький національний природний парк, Яворівський національний природний парк (Екологічні організації..., сайт; Statement by WWF-Ukraine..., сайт).

- Глобальна мережа екологічного маркування (англ. Global Ekolabelling Network (GEN)) соціалізація незалежних організацій із 36 країн, що впроваджують системи екологічного маркування відповідно до добровільного міжнародного стандарту ISO 14024. GEN тісно співпрацює із Світовою організацією торгівлі, а одним з її членів є Комісія європейського Співтовариства з питань екологічної сертифікації та маркування.

Український знак екологічного маркування «Екологічно чисто та безпечно» включено до міжнародного реєстру 8 жовтня 2004 року на офіційній щорічній зустрічі організацій-членів GEN, яка відбулася в Токіо. Тоді ж було визнано українську Програму екологічного маркування.

У 2011 Українська програма екологічного маркування пройшла міжнародний аудит і отримала сертифікат за програмою взаємного визнання "GENICES". Аудит відбувався 3 та 4 травня 2011 року на базі органу з екологічного маркування який адмініструє з 2003 року Всеукраїнська громадська організація «Жива планета» (Екологічні організації..., сайт; Хорт, сайт).

- Global Nest – міжнародна асоціація вчених, технологів, інженерів та інших зацікавлених груп, що беруть участь в усіх наукових і технологічних аспектів навколишнього середовища, а також у застосуванні методів, спрямованих на сталий розвиток. Головною метою організації є підтримка та сприяння поширенню інформації про найсучасніших методів для поліпшення якості життя на основі розробки і застосування технологій і політики, дружньої до навколишнього середовища (Global NEST..., сайт).

- ГРІНПІС або «Зелений світ» (англ. Greenpeace). Міжнародна неурядова природоохоронна організація, заснована у 1971 році в місті Ванкувер, Канада. Основні завдання організації – сприяти екологічному відродженню та привертати увагу людей та влади до збереження природи, зупинити глобальне потепління, зберегти природу океанів, зберегти стародавні ліси та джунглі, забезпечити атомне роззброєння, ввести екологічне землеробство, припинити виготовлення токсичних речовин. Фінансування організації – винятково із пожертв людей, небайдужих до збереження природи. Грінпіс не приймає фінансування бізнесу, влади та політичних партій. В Україні є представництво, яке займається актуальними питаннями організації це ГО ГРІНПІС-УКРАЇНА (Екологічні організації..., сайт).

- «Комісія Брундтланд» (Brundtland Commission) також відома як Міжнародна (Світова) комісія з довкілля і розвитку (англ. World Commission on Environment and Development (WCED)) незалежна комісія, яка працювала з 1984 по 1987 рр. Комісія і підготувала свою доповідь у вигляді книги «Наше спільне майбутнє», в основі якої лежала «Концепція сталого розвитку». Наголошується на необхідності взаємопов'язаного соціально-економічного та екологічного розвитку; при розгляді екологічної проблематики не можна обмежуватися тільки проблемами довкілля (General Assembly..., сайт) та інші організації.

У світі є міжнародні організації, які інвестують кошти у проекти або програми, які покращують природне середовище та посилюють екологічну безпеку планети:

- Глобальний екологічний фонд (ГЕФ) (англ. The Global Environment Facility (GEF)) – незалежний міжнародний фінансовий суб'єкт, діяльність якого реалізується через Програму розвитку ООН, Програму охорони навколишнього середовища ООН і Світовий банк. Фонд надає гранти на здійснення проектів у таких галузях: біорізноманіття, зміна клімату, міжнародні води, деградація земель, захист озонового шару та стійкі органічні забруднювачі.

ГЕФ виступає донором через свої виконавчі агенції для впровадження в дію проектів на території країн реципієнтів. Таким чином, кошти перераховуються не державі а на рахунки виконавчих агенцій ГЕФ. Виконавчими агенціями ГЕФ, що здійснюють управління його проектами є 10 установ: Програма розвитку ООН, Програма ООН з навколишнього середовища, Світовий банк, Африканський банк розвитку (AfDB), Азіатський банк розвитку (ADB), Європейський банк реконструкції та розвитку (EBRD), Організація харчування та сільського господарства ООН (FAO), Міжамериканський банк розвитку (IDB), Міжнародний фонд розвитку сільського господарства (IFAD), а також Організація розвитку промисловості ООН (UNIDO). Науково-технічний консультативний комітет надає технічні та наукові консультації з питань політики ГЕФ і проектів (Глобальний..., сайт).

- Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) (анг. European Investment Bank (EIB)), який діє у секторі охорони навколишнього природного середовища. З 2004 року Україна розпочала співпрацю з Європейським інвестиційним банком, направлену на отримання можливості залучення в економіку України довгострокових фінансових ресурсів банку для реалізації важливих інфраструктурних, енергетичних, природоохоронних та інших інвестиційних проєктів загальнодержавного значення (Європейський..., сайт).

Роль таких масштабних організацій є надзвичайно вагомою, особливо у питаннях впливу на виробників, продавців та вимагання дотримання екологічних норм і стандартів, що прийняті на глобальному рівні. В Україні налічується понад 500 громадських екологічних організацій. Громадські екологічні організації є в усіх регіонах України (Абламєтова, 2018).

Екологічну громадську спільноту представляють переважно організації з високим експертним рівнем, досвідом та результатами (МБО «Екологія-Право-Людина», ВГО «Жива планета», Національний екологічний центр України, Всеукраїнська екологічна ліга та ін.) (Андрусевич, 2006).

- Всеукраїнської громадської організації природоохоронного спрямування «Жива планета» (ВГО «Жива планета») – є неприбутковою Всеукраїнською громадською організацією, яка об'єднує 19 територіальних осередків в областях України. Основними завданнями є: об'єднання громадян, підприємств, установ та організації на основі екологічних ідей і загальнолюдської моралі для участі у вирішенні екологічних проблем; участь в розробці нових політичних, економічних, соціальних, екологічних, освітніх та культурних програм; вдосконалення законодавства України; сприяння розвитку в Україні сталого (збалансованого) виробництва і споживання та інше (Всеукраїнської громадської..., сайт).

- Всеукраїнська екологічна громадська організація «МАМА-86» (ВЕГО «МАМА-86») була широкою мережею екологічних неурядових організацій. З 02.12.2019 р. організація припинила свою діяльність (МАМА-86, сайт).

- Всеукраїнська дитяча спілка «Екологічна варта» є єдиною дитячою громадською організацією, яка об'єднує дітей, підлітків, молодь, що опікується проблемами довкілля. Діти та молодь, які свідомо беруть участь у розв'язанні екологічних проблем і створюють проєкти, спрямовані на поліпшення екологічної ситуації рідного краю, є справжніми патріотами своєї Батьківщини. Питання охорони та збереження довкілля сьогодні є дуже актуальними, тому підготовка лідерів у цій сфері є вкрай необхідною для суспільства (Всеукраїнська дитяча спілка..., сайт).

- Всеукраїнська екологічна ліга (ВЕЛ) (англ. All-Ukrainian Environmental League) – громадська організація, яка була заснована 12 грудня 1997 року. Метою діяльності ВЕЛ є: поліпшення екологічної ситуації в Україні, формування нового природоохоронного світогляду, забезпечення екологічних прав громадян, формування в Україні засад збалансованого (сталого) розвитку, побудова громадянського суспільства в Україні, що ґрунтується на загальнолюдських цінностях та принципах екологічної етики та ін. (Всеукраїнська екологічна ліга..., сайт).

- Громада рибалок України (ГРУ) – Всеукраїнське громадське об'єднання рибалок-любителів і спортсменів. Включає до свого складу Всеукраїнський благодійний фонд, Всеукраїнський риболовно-спортивний клуб і Всеукраїнську громадську організацію. Організація об'єднує всіх, хто захоплений риболовлю, чия трудова діяльність так чи інакше пов'язана з риболовним спортом або бізнесом, займається проблемами екології, охорони природи, стану водойм та боротьбою з браконьєрством. Організація має на меті захист прав та інтересів українських рибалок: повсюдна заборона вільного продажу сіток і незаконних знарядь лову, громадська охорона рибних ресурсів і водного середовища України, популяризація і розвиток як любительського так і спортивного рибальства, а також риболовного туризму, підвищення рибальської культури населення, навчання азам майстерності підростаючого покоління, рибальська реабілітація дітей-сиріт та інвалідів (Екологічні організації..., сайт).

- Громадська організація «Зелений Фронт» – харківська обласна громадська організація екологічного спрямування, яка займається охороною навколишнього природного середовища, захистом екологічних та пов'язаних з ними соціальних прав громадян. велику увагу організація приділяє створенню природоохоронних територій та охороні вже існуючих. Зокрема, нею створено проєкти чотирьох заказників, що мають виникнути на території Харківського лісопарку. Активісти даної організації беруть участь у всеукраїнських екологічних акціях: «Першоцвіт», «Ялинка», в проведенні інших всеукраїнських та міжнародних заходів (Екологічні організації..., сайт).

- Дніпропетровська міська організація Товариства охорони природи (Дніпропетровське міське товариство охорони природи) це громадська організація екологічної спрямованості, яка поширює свою діяльність на територію міста Дніпропетровська. Основні напрямки діяльності товариства: проведення громадських природоохоронних акцій, просвітницька діяльність, проведення громадських екологічних експертиз, видання екологічної літератури, взаємодія з органами державної влади і місцевого самоврядування в галузі охорони довкілля, захист екологічних прав громадян (Дніпропетровська..., сайт; Екологічні організації..., сайт).

- ЕкоКлуб Зелена Хвиля – екологічна організація студентів та випускників Національного університету «Кисво-Могилянська академія» (НаУКМА), робота якої направлена на сприяння збереженню навколишнього природного середовища шляхом освітньої діяльності та практичних заходів. Мета створення клубу це надавати студентам НаУКМА можливість набути професійного досвіду природоохоронної діяльності, сприяти самореалізації екологічно свідомих студентів і згуртуванню студентської громади навколо принципів

охорони навколишнього природного середовища, формувати імідж Академії, як «екологічно свідомого» навчального закладу України (Екологічні організації..., сайт).

- Міжнародна благодійна організація (МБО «Екологія, право, людина») (ЕПЛ) колишня «Екоправо-Львів» – правозахисна організація, яка з 1994 року здійснює діяльність в сфері охорони довкілля, підтримання, відновлення та покращення його стану; надає правову допомогу в захисті екологічних прав громадян та інших дотичних прав людини, працює в напрямку підвищення екологічної свідомості та формування екологічної культури громадян (Екологія..., сайт).

- Національний екологічний центр України (НЕЦУ) – одна з перших екологічних громадських неприбуткових організацій національного рівня, зареєстрованих у незалежній Україні та заснований 30.08.1991 року. Має 24 територіальні відділення по всій Україні. НЕЦУ ставить собі на меті створення здорового довкілля та поліпшення якості життя людей в Україні, намагається донести позиції фахівців в охороні довкілля до посадовців які приймають рішення у різних галузях господарства.

Значна частка роботи НЕЦУ пов'язані зі збереженням природи України через створення нових природоохоронних об'єктів та відстоювання недоторканності існуючих. НЕЦУ також намагається вплинути на енергетичну політику, розуміючи, що саме новітні підходи до розбудови енергетичного сектора створять умови для розвитку країни без негативних наслідків для довкілля. І також, НЕЦУ відстоює позицію, що кошти платників податків не повинні використовуватися на будівництво об'єктів зі значним негативним впливом на населення та навколишнє середовище, і намагається вплинути на рішення про фінансування проєктів міжнародними фінансовими організаціями (Екологічні організації..., сайт).

Українська екологічна асоціація «Зелений світ» створена в 1988 році як реакція суспільства на жахливий екологічний стан в Україні, спричинений Чорнобильською катастрофою 1986 року. Асоціація є членом найбільшої Міжнародної громадської організації федерації «Друзі Землі» (Friends of the Earth). Українська екологічна асоціація «Зелений світ» постійно підіймає питання комплексного захисту природного середовища та ролі територіальних громад в сфері охорони навколишнього середовища через розширення застосування альтернативних джерел енергії, утилізації твердих побутових відходів, знищення карантинних бур'янів-алергенів, водозабезпечення та очищення побутових стоків населених пунктів, як необхідної складової здорового життя людини (Українська екологічна..., сайт).

- Українське товариство охорони природи (УкрТОП) це громадська екологічна організація, створення якої передувало хрущовській відлизі. Під тиском УкрТОП у 1967 році Уряд Української РСР створив Держкомприроди, як центральний орган влади. Це сталося на три роки раніше, ніж створення Агентства охорони довкілля США (англ. Environmental Protection Agency) та на 21 рік раніше ніж створення подібних державних органів в Москві (рос. Госкомприроды ССРСР/РСФСР). Держкомприроди України має статус міністерства з 1991 року (Українське товариство..., сайт). Даний перелік не є вичерпним.

Обговорення. Для багатьох розвинених європейських країн традиційно входження «зелених» партій до національних парламентів, урядів, місцевих органів влади, а також до наднаціонального органу – Європейського парламенту, де представлено Європейську партію зелених. В Україні подібна практика відсутня, оскільки не сформовано достатньо потужних політичних та партійних структур, які компетентно та послідовно займалися екологічними питаннями та брали активну участь у політичному процесі та виборах, у формуванні органів державної влади. Така відірваність екологічної політики держави від суспільства зумовлює посилення уваги громадського сектору до екологічних питань.

Сьогодні управління в галузі екології зводиться до врегулювання за допомогою правових важелів суспільних відносин. Суб'єктами такого врегулювання виступають державні органи, органи місцевого самоврядування, частково – громадські об'єднання. Їх діяльність спрямована на забезпечення ефективного використання природних ресурсів, охорони довкілля, екологічної безпеки уповноваженими особами (фізичними і юридичними) на засадах дотримання екологічного законодавства, попередження можливого погіршення екологічної ситуації та захист прав громадян на екологічно безпечні умови життя (Голинська, 2020: 184).

Екологічні громадські організації, місцеві громади, ініціативи та рухи шляхом створення системи партнерських організацій, коаліцій та мереж об'єднуються для захисту екологічних прав та інтересів. Найбільш організована частина екологічних громадських структур через інформаційно-просвітницьку, експертно-дослідницьку, програмно-проєктну діяльність розширює свою участь у формуванні державної екологічної політики та практичному вирішенні проблем довкілля. Здійснюється це як на рівні співробітництва з органами державної влади, так і з міжнародними інституціями та неурядовими організаціями.

Екологічні суспільні ініціативи та рухи пропонують ефективні та ресурсно невитратні рішення таких завдань, як сортування та утилізація побутових відходів, зменшення обсягів сміття, економія енергетичних витрат. Форми активності та відповідна спрямованість програм, кампаній зумовлені регіональними особливостями, концентрацією промислових об'єктів, природоохоронними об'єктами. Втім, найбільший ефект вирішення екологічних завдань справив би поєднання подібних успішних проєктів та практик, їх популяризація.

Слід зазначити, що принцип участі громадськості у формуванні та реалізації екологічної політики, облік пропозицій при вдосконаленні природоохоронного законодавства закріплений як один із основних у Стратегії національної екологічної політики України на період до 2030 року. Необхідність удосконалення механізмів співробітництва органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, науки та бізнесу при вирішенні екологічних проблем визнається Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України (Виступ Міністра..., 2013).

Місцевий рівень інституційної системи охорони навколишнього природного середовища включає органи місцевого самоврядування, тобто територіальні громади. Закріпивши право територіальної громади безпосередньо здійснювати місцеве самоврядування Конституція України (Конституція України, редакція 2020) та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (Про місцеве самоврядування..., 1997 зі змінами) таким чином підвищили роль та значення різних форм прямого волевиявлення територіальних громад з метою вирішення чи участі у вирішенні питань, віднесених до повноважень місцевого самоврядування, включаючи і ті з них, які пов'язані з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та інше.

Слід враховувати, що абсолютна більшість екологічних питань потребують професійної основи. Тому пошуки оптимальних рішень та реагування на проблеми довкілля, пов'язані з техногенними загрозами, утилізацією побутових, промислових, небезпечних відходів вимагають ґрунтовних оцінок експертного середовища. При цьому мають бути збалансовані національні інтереси, позиції експертної громадськості, громадська думка.

Для громадського контролю важливо акумулювати досвід громадян з різним освітнім та професійним рівнем, використовувати потенціал випускників вищих навчальних закладів за профільним спрямуванням спеціалізації, зокрема їх працевлаштування до органів державної влади, організації громадського сектору, ЗМІ, підприємств екологічного спрямування.

Висновки. Отже, вирішення екологічних проблем та безпеки людини потребує негайних рішень з боку органів публічного управління, а саме територіальних громад, ці управлінські рішення мають бути спрямовані на успішне вирішення комплексної проблематики екологічного розвитку нашої держави, яка в останні десятиліття може бути визначена як украй актуальна. Екологізація системи громадського адміністрування є ознакою його реалій, і, з огляду на думку провідних учених, вона має стійкий тренд до поглиблення з метою зміни основних суб'єкт-об'єктних зв'язків та впливів у механізмах громадського управління сучасного часу.

Публічне управління в галузі екології має бути спрямоване на гармонізацію взаємодії суспільства та природи, а також на визначення загальної відповідальності держави та суспільства. Охорона навколишнього середовища має бути пріоритетом для громадськості та місцевих громад.

Екологічна ситуація в Україні потребує залучення широкого кола населення до розв'язання екологічних проблем, тісної взаємодії з громадськими екологічними організаціями, підтримки їх ініціативи та конкретних пропозицій, що відповідає і передбачено екологічним законодавством України та Організацією Конвенцією.

Список використаних джерел:

1. Абрамєтова Я. А., Думас І. З. Роль громадських екологічних організацій в Україні. 2018. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/5073> (дата звернення: 22.08.2022).
2. Андруєвич А. Неурядові екологічні організації в Україні: проблеми становлення та розвитку. № 41. 2006. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n41texts/andrusevych.htm> (дата звернення: 26.08.2022).
3. Виступ Міністра екології та природних ресурсів України О. О. Проскур'якова на всеєвропейській конференції Міністрів охорони навколишнього середовища «Довкілля для Європи». URL: <http://www.sbs-envir.org/index.php/ru/home-rus/69-ukrainian/highlights/125-kviten-2013> (дата звернення: 29.08.2022).
4. Всеукраїнська дитяча спілка «Екологічна варта». Всеукраїнська екологічна ліга : веб-сайт. URL: <https://www.ecoleague.net/diialnist/osvita-ta-informuvannia/ekolohichna-varta> (дата звернення: 28.08.2022).
5. Всеукраїнська екологічна ліга: 25 років задля збереження довкілля. Всеукраїнська екологічна ліга : веб-сайт. URL: <https://www.ecoleague.net/pro-vel> (дата звернення: 27.08.2022).
6. Всеукраїнської громадської організації природоохоронного спрямування «Жива планета» : веб-сайт. URL: <https://www.zhiva-planeta.org.ua> (дата звернення: 27.08.2022).
7. Глобальний Екологічний Фонд. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України* : веб-сайт. URL: <https://mepr.gov.ua/content/globalniy-ekologichniy-fond.html> (дата звернення: 27.08.2022).
8. Голинська О. В., Белошапка Т. В. Актуалізація публічно-управлінської проблематики в екологічній сфері: світовий та вітчизняний виміри. *Публічне управління: традиції, інновації, глобальні тренди*. 2020. Вип. 2 (58). С. 181–187.
9. Дніпропетровська міська організація товариства охорони природи : веб-сайт. URL: <https://www.nature.dp.ua> (дата звернення: 27.08.2022).
10. Екологічні організації. *Київський національний торговельно-економічний університет* : веб-сайт. URL: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=5104&uk> (дата звернення: 28.08.2022).
11. Екологія, право, людина : веб-сайт. URL: <http://epi.org.ua> (дата звернення: 28.08.2022).
12. Європейський інвестиційний банк. *Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України* : веб-сайт. URL: <https://mepr.gov.ua/content/globalniy-ekologichniy-fond.html> (дата звернення: 27.08.2022).
13. Конституція України: редакція від 01.01.2020 р. / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 22.08.2022).
14. МАМА-86 : веб-сайт. URL: <http://mama-86.org.ua/index.php> (дата звернення: 27.08.2022).
15. Напрями розвитку організаційно-економічних інструментів громадського екологічного управління. URL: <http://www.m.nauka.com.ua> (дата звернення: 22.08.2022).
16. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 28.06.1997 р. № 280/97-ВР: із змінами згідно із законом України від 03.08.2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 22.08.2022).
17. Українська екологічна асоціація «Зелений світ» : веб-сайт. URL: <http://www.zelenysvit.org.ua/?page=about> (дата звернення: 28.08.2022).

18. Українське товариство охорони природи : веб-сайт. URL: <http://www.ukrpryroda.org> (дата звернення: 27.08.2022).
19. Хорт О. А. Екологічне маркування в Україні. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14043728.pdf> (дата звернення: 27.08.2022).
20. General Assembly. URL: <https://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm> (дата звернення: 22.08.2022).
21. Global NEST : веб-сайт. URL: <https://www.gnest.org> (дата звернення: 27.08.2022).
22. Statement by WWF-Ukraine on the possible unification of forestry enterprises. *WWF* : веб-сайт. URL: <https://wwf.ua/en/?7079866/forests-enterprise-reform> (дата звернення: 27.08.2022).
23. World Animal Protection. *Charity Navigator* : веб-сайт. URL: <https://www.charitynavigator.org/ein/042718182> (дата звернення: 27.08.2022).

References:

1. Ablamietova, Ya. A., Dumas, I. Z. (2018). Rol hromadskykh ekolohichnykh orhanizatsii v Ukraini. [The role of public environmental organizations in Ukraine]. URL: <https://sci.lidubgd.edu.ua/jspui/handle/123456789/5073> (data zvernennia: 22.08.2022). [in Ukrainian]
2. Andrusevych, A. (2006). Neuriadovi ekolohichni orhanizatsii v Ukraini: problemy stanovlennia ta rozvytku. [Non-governmental environmental organizations in Ukraine: problems of formation and development]. URL: <http://www.ji.lviv.ua/n41texts/andrusevych.htm> (data zvernennia: 26.08.2022). [in Ukrainian]
3. Vystup Ministra ekolohii ta pryrodnykh resursiv Ukrainy O. O. Proskuriakova na vseievropeiskii konferentsii Ministriv okhorony navkolyshnoho seredovyssha "Dovkillia dlia Yevropy". [Speech of the Minister of Ecology and Natural Resources of Ukraine O. O. Proskuryakov at the All-European Conference of Ministers of Environmental Protection "Environment for Europe"]. URL: <http://www.sbs-envir.org/index.php/ru/home-rus/69-ukrainian/highlights/125-kviten-2013> (data zvernennia: 29.08.2022). [in Ukrainian]
4. Vseukrainska dytiacha spilka "Ekolohichna varta". Vseukrainska ekolohichna liha. [All-Ukrainian Children's Union "Ecological Guard". All-Ukrainian Environmental League] : veb-sait. URL: <https://www.ecoleague.net/diialnist/osvita-ta-informuvannia/ekolohichna-varta> (data zvernennia: 28.08.2022). [in Ukrainian]
5. Vseukrainska ekolohichna liha: 25 rokiv zadlia zberezhenia dovkillia. Vseukrainska ekolohichna liha. [All-Ukrainian Environmental League: 25 years for the preservation of the environment. All-Ukrainian Environmental League] : veb-sait. URL: <https://www.ecoleague.net/pro-vel> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
6. Vseukrainskoi hromadskoi orhanizatsii pryrodokhoronoho spriamuvannia "Zhyva planeta". [All-Ukrainian public organization of nature protection direction "Living Planet"] : veb-sait. URL: <https://www.zhiva-planeta.org.ua> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
7. Hlobalnyi Ekolohichniy Fond. Ministerstvo zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. [Global Environmental Fund] : veb-sait. URL: <https://mepr.gov.ua/content/globalniy-ekologichniy-fond.html> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
8. Holynska, O. V., Bieloshapka, T. V. (2020). Aktualizatsiia publichno-upravlinskoj problematyky v ekolohichnii sferi: svitovyi ta vitchyzniani vymiry. [Actualization of public management issues in the environmental sphere: global and domestic dimensions]. *Publichne upravlinnia: tradytsii, innovatsii, hlobalni trendy*. Vyp. 2 (58). S. 181–187. [in Ukrainian]
9. Dnipropetrovska miska orhanizatsiia tovarystva okhorony pryrody. [Dnipropetrovsk city organization of nature protection society] : veb-sait. URL: <https://www.nature.dp.ua> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
10. Ekolohichni orhanizatsii. Kyivskiy natsionalnyi torhovelno-ekonomichnyi universytet : veb-sait. [Ecological organizations]. URL: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=5104&uk> (data zvernennia: 28.08.2022). [in Ukrainian]
11. Ekolohiia, pravo, liudyna. [Ecology, law, man] : veb-sait. URL: <http://epl.org.ua> (data zvernennia: 28.08.2022). [in Ukrainian]
12. Ievropeiskiy investytsiinyi bank. Ministerstvo zakhystu dovkillia ta pryrodnykh resursiv Ukrainy. [European Investment Bank] : veb-sait. URL: <https://mepr.gov.ua/content/globalniy-ekologichniy-fond.html> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
13. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: redaktsiia vid 01.01.2020 r. / Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text> (data zvernennia: 22.08.2022). [in Ukrainian]
14. MAMA-86. [MOTHER-86] : veb-sait. URL: <http://mama-86.org.ua/index.php> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
15. Napriamy rozvytku orhanizatsiino-ekonomichnykh instrumentiv hromadskoho ekolohichnoho upravlinnia. [Development directions of organizational and economic tools of public environmental management]. URL: <http://www.m.nayka.com.ua> (data zvernennia: 22.08.2022). [in Ukrainian]
16. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini [About local self-government in Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 28.06.1997 r. № 280/97-VR: iz zminamy zghidno iz zakonom Ukrainy vid 03.08.2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (data zvernennia: 22.08.2022). [in Ukrainian]
17. Ukrainska ekolohichna asotsiatsiia "Zelenyi svit". [Ukrainian ecological association "Green World"] : veb-sait. URL: <http://www.zelenysvit.org.ua/?page=about> (data zvernennia: 28.08.2022). [in Ukrainian]
18. Ukrainske tovarystvo okhorony pryrody. [Ukrainian Society for Nature Protection] : veb-sait. URL: <http://www.ukrpryroda.org> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]
19. Khort, O. A. Ekolohichne markuvannia v Ukraini. [Environmental labeling in Ukraine]. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/14043728.pdf> (data zvernennia: 27.08.2022). [in Ukrainian]

20. General Assembly. UPL: <https://www.un.org/documents/ga/res/42/ares42-187.htm> (data zvernennia: 22.08.2022).
21. Global NEST : веб-сайт. URL: <https://www.gnest.org> (data zvernennia: 27.08.2022).
22. Statement by WWF-Ukraine on the possible unification of forestry enterprises. WWF : веб-сайт. URL: <https://wwf.ua/en/?7079866/forests-enterprise-reform> (data zvernennia: 27.08.2022).
23. World Animal Protection. Charity Navigator : веб-сайт. URL: <https://www.charitynavigator.org/ein/042718182> (data zvernennia: 27.08.2022).